

Политическа комуникация и парламентарна реторика
Political Communication and Parliamentary Rhetoric

Особености на парламентарната реторика
в 47-ото Народно събрание

DOI 10.55206/HRHP7399

София-Никол Николова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Имейл: sophienikolnikolova@abv.bg

Абстракт: В статията се представят резултати от изследване на парламентарната реторика на депутати от 47-ото Народно събрание, осъществено чрез реторичен анализ. Селектирани са четири значими теми, свързани с външната и вътрешната политика, както и дебат за вот на недоверие към редовно избрано правителство. Анализът е върху изказвания и изяви на народни представители от седем парламентарно представени политически сили и коалиции за периода от 3 декември 2021 г. до 31 август 2022 г. Установени са реторични фигури, аргументи и комуникативни техники, използвани от парламентарните оратори след анализ, реализиран на база предварително изготвена регистрационна карта, включваща основни реторични похвати. Потвърди се хипотезата, че основни особености на парламентарната реторика в изследвания период са поляризацията на позициите, редуцираното използване на реторични фигури, изграждане на аргументация чрез познати похвати и съчетаването им с манипулативни техники. Парламентарните дебати протичат в напрегната атмосфера и политическите фигури не успяват да изградят доверие в своите избиратели и да ги мобилизират да гласуват на последвалите избори.

Ключови думи: парламентарна реторика, дебати, оратори, депутати, реторични фигури, аргументи.

Features of the Parliamentary Rhetoric
in the 47th National Assembly

Sofia-Nikol Nikolova

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

E-mail: sophienikolnikolova@abv.bg

Abstract: The paper presents the results of a study of parliamentary rhetoric of the 47th National Assembly MPs, carried out through rhetorical analysis. Four

significant topics related to foreign and domestic policy, as well as a debate on a vote of no confidence against a regularly elected government, are selected. The analysis is based on speeches and appearances of MPs from seven parliamentary political parties and coalitions over the period from 3 December 2021 to 31 August 2022. The rhetorical figures, arguments and communicative techniques used by parliamentary speakers are identified after an analysis implemented on the basis of a previously prepared registration card including basic rhetorical techniques. It confirmed the hypothesis that the main features of parliamentary rhetoric in the studied period are the polarization of positions, the reduced use of rhetorical figures, the construction of arguments through familiar techniques and their combination with manipulative techniques. Parliamentary debates take place in a tense atmosphere and political figures fail to build trust in their constituents and to mobilize them to vote in the subsequent elections.

Keywords: parliamentary rhetoric, debates, speakers, MPs, rhetorical figures, arguments.

Увод

Политолозите се занимават с анализи на последствията от политическите решения, лингвистите се интересуват и изследват езиковите структури, които са използвани за изразяване на важни за обществото политически съобщения и как те достигат до адресатите, за да изпълнят специфична функция.

Политическият контекст показва, че има силно фрагментиран парламент. Същевременно се установява неспособността да се създаде стабилно мнозинство в парламента и при редовно правителство. В 47-ото Народно събрание (НС) за 2021 г. влизат седем коалиции и партии – „Продължаваме промяната“ (ПП), ГЕРБ-СДС, Движение за права и свободи (ДПС), „БСП за България“ (БСП), „Има такъв народ“ (ИТН), „Демократична България“ (ДБ) и „Възраждане“. Правителството с премиер Кирил Петков е създадено в рамките на 47-ото НС и падна след вот на недоверие. Красноречието на българските депутати в него носи особеностите на предизборна риторика. Анализираният период е в рамките на редовно правителство, както по-горе беше споменато, като се отчитат противопоставяния на интереси, идеологии, мнения и убеждения. В такава ситуация е труднопостижимата реторичната цел убеждаване или разубеждаване на опонентите в пленарната зала.

Кратък теоретичен обзор

Накратко се въвеждат понятия, свързани с реториката, политическото красноречие и парламентарното говорене.

Красноречието е дефинирано още през Античността. „Първо и основно различие на мненията се свежда до следното: едни смятат, че и лоши

мъже могат да се наричат оратори, други желаят това наименование и науката, за която говорим, да се предоставят само на добрите. Целта на речта е поставена в убеждаването или в говоренето с цел добре да убеждава и това може да бъде направено и от този, който не е добър човек“ [1], пише римският реторик Марк Фабий Квинтилиан. По думите му става ясно, че красноречието би могло да се използва в две хипотези: тогава, когато го използваме с положителна употреба и тогава, когато влагаме негативна конотация. В този смисъл употребата на словото зависи от мотивите в рамките на темата и поставените цели от говорителя.

Реториката се определя от Иванка Мавродиева „... реториката в съвременните ѝ проявления и като се има предвид статутът ѝ в съвременната система от науки, продължава да е наука за убеждаващото въздействие, като това въздействие се постига чрез съчетаване на тропи, реторични фигури и реторични аргументи; включват се в различни комбинации вербални, невербални и визуални средства, и се реализира при директно публично общуване, но и в условия на индиректна комуникация: медийна, виртуална; в устна, писмена, мултимедийна форма“. [2]

Началото на парламентаризма в България се дава в Учредителното събрание в Търново. На 16 април 1879 г. Българското княжество се определя като монархия наследствена и конституционна, с народно представителство. На 12 юли 1991 г. настъпват промени в НС, по време на Седмото Велико Народно събрание се гласува Конституция на Република България. Тя гласи, че България е република с парламентарно управление и е демократична, социална и правова държава. Дефинира се и периодът, за който се избира дадена власт, а именно за мандат от 4 години със състав от 240 народни представители. [3]

В България периодът след 1945 г. до началото на 90-те години на 20. век реториката функционира в условията на тоталитаризъм и при еднопартийна система. Тези условия се отнасят и до законодателната институция, в която дебатите са редуцирани.

Иванка Мавродиева дава следното определение: „Парламентарната реторика в широкия смисъл включва устни изявления (речи, обръщения, питания, въпроси, отговори, реплики, дублики, както и четене на доклади, отчети, резолюции и други) по време на заседания в пленарната зала и на парламентарни комисии. Ораторството на народните представители, министрите, президента, на председателите и съпредседателите на НС, на представителите на други държави и законодателни институции също се отнася до парламентарното красноречие“. [4]

В българската научна традиция и други автори в съвременен план изследват парламентарната реторика, сред тях са Вяра Генова и Виолета Ашикова, които оповестяват резултати в публикации.

Вяра Генова изследва в дисертационния си труд джендър парламентарната реторика и в последващи изследвания оповестява резултатите относно тематиката, като обобщава: „... понастоящем джендър законодателната тематика се разглежда в пряка връзка с историческия, социалния и икономическия контекст. От друга страна, джендър тематиката рядко остава фокусирана само върху жените и мъжете и ораторите показват склонност да привеждат аргументи и примери с различната сексуална ориентация, предимно в негативен план“. [5]

Виолета Ашикова представя резултати от анализ на вот на недоверие от 39-ото НС и установява влиянието на обществено-политическия и институционалния контекст като фактори за внасяне, дебатиране или изместване на дебата по същество; тя извежда аргументативни стратегии и неформални грешки в доказателството и достига до извода, че дебатите по вотовете на недоверие начин за установяване на политическа легитимност и същевременно са механизъм за вербално парламентарно взаимодействие и за управляващите, и за опозицията. [6]

Един от традиционните реторични жанрове е речта и тя се отнася към монологичните жанрове. Основните ѝ функции са да информира, представя, убеждава, да излага резултати от анализи. Според Иванка Мавродиева към монологичните жанрове и към категориално-понятийния апарат на реториката се отнасят още слово, обръщение, изявление, приветствие, доклад, лекция и други. То се произнася най-често от държавния глава, министър-председателя и председатели на парламенти на международни институции. Един от най-популярните жанрове в парламентарната реторика е „изказването“. [7] В политическото говорене се наблюдават и диалогични формати. Дебатът е диалогичен реторичен формат. Този жанр или формат предполага, че има наличие на различни или дори противоположни гледни точки по значими теми, важни за обществото; като парламентарният дебат се провежда при наличие на правила и регламент.

Методика на изследването

С цел извеждане на реторичните и медийните традиции в България по време на изследвания период е използван реторичен анализ.

Хипотезата е, че в рамките на 47-ия парламент политическото красноречие се характеризира с поляризация на изразените позиции по значими теми от външната и вътрешната политика на България, с умерено използване на реторични фигури, с изграждане на аргументацията на база утвърдени аргументи, с манипулативни техники; както и че институционалното политическо красноречие не постига върхове в парламентарната реторика. Направено е допускането, че от парламентарната трибуна политическите

фигури не успяват да изградят доверие в своите избиратели и да ги мобилизират да гласуват на последвалите избори.

Целта на анализа е да се установи дали представителите на партиите от 47-ото НС успяват да въздействат на публиката и да я убедят в правотата на своите тези и искания.

Всеки един от избраните оратори заема важна част в своята парламентарна група, те са и основните комуникатори в пленарната зала. Целта е да се изведат характеристиките на изявите на депутатите от гледна точка на официално политическо говорене от трибуната на НС и политическите образи, които създават в медиите.

Анализ на парламентарна реторика на 47-ото Народно събрание:

Животът на 47-ото НС е съпроводен и от множество протести, както антиправителствени, така и породени от проблеми в различни сфери. Подбраните за анализ теми са и основните, които начертах разделителни линии между управляващите: Условието на военен конфликт в Украйна и спрението газова доставка от Русия, желанието на част от партиите за предоставяне на военна помощ за Украйна. Гласуваното решение на НС за вдигане на наложено вето за начало на преговорния процес за присъединяване на Република Северна Македония (PCM) в ЕС. Експулсираните седемдесет руски дипломати. Гласуваният вот на недоверие.

Чрез анализа се търсят отговорите на следните изследователски въпроси: Кой са най-често използваните реторични фигури от представителите на партиите от 47-ото НС? Кой са най-често използваните аргументи от представителите на партиите от 47-ото НС? Какъв ефект се постига при използване на реторични фигури и аргументи?

Регистрационна карта и кодирани елементи:

За целта на анализа е изготвена регистрационна карта, чрез която са кодирани изследваните елементи, както следва:

1. Най-често използвани комуникационни техники са кодирани като: Етос, Патос, Логос, Повторение, Паралелизъм, Аналогия, Риторични въпроси, Хипербола, Емоционални призови, Метафора, Вербални констатации, „техника на прецедента“.
2. Най-използваните аргументи са кодирани като: Аргументи – Аргумент по същество, Аргумент „самият той каза“, Аргумент към верността, Аргумент към тълпата, Аргумент ад хоминем, Ентимема, Аргумент на силата, Аргумент „местен материал“, Убеждаващо „скланяне“, Аргумент от личен опит, Инжонксион, Аргумент от авторитета, Аргумент на нравствеността.

47-ото НС се отличава с краткотрайност, 241 дни работят депутатите, като през този период се провеждат общо 101 заседания. Кабинетът „Петков“ е първия паднал след вот на недоверие кабинет от началото на демократичните промени в България след 1990 г. Това доведе и до свикване на предсрочни парламентарни избори. По данни на платформата, която помага на гражданите да следят по-ефективно политическите процеси в страната, чрез статистика и отворени данни – фондация „Стража“, става ясно, че в периода на 47-ото НС са изговорени общо 3 409 101 думи от парламентарната трибуна.

Фигура № 1. Брой изговорени думи по парламентарни групи.

Източник: Фондация „Стража“. (2002). Анализ: Еволюция на парламентарната реч от 39-ото до 47-ото НС. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/> [8]

Статистиката показва, че парламентарната реторика на опозицията: ГЕРБ, ДПС и „Възраждане“, взима превес пред тази на управляващите от ПП, БСП, ДБ и ИТН, със 79 на сто повече изговорени думи. По време на управлението на четворната коалиция са приети общо 84 закона, 122 решения и една декларация, това сочат данни от официалната уеб страница на парламента. Справката на дирекция „Пленарни заседания, парламентарен контрол и финални текстове“ сочи още, че в изследвания периода в НС са зададени 2374 въпроса, от които 1840 са с писмен отговор, а с устен са 534. В същия период са отправени 108 питання, като отговор е получен само при 74 от тях. Общо 101 въпроса и 4 питання са оттеглени. Това поставя въпроса за качествата на народните представители по повод устната и писмената реч, за умението да използват словото с реторични цели.

Анализираны са четири групи теми и резултатите от анализа се представят поетапно.

Тема 1: Условиата на военен конфликт в Украйна и спрениите газови доставки от Русия:

На 26 април 2022 г. стана ясно, че „Газпром“, спира газовите доставки до България, след отказа на страната ни да плаща синьото гориво в рубли. Преустановяването на газовите доставки от Русия доведе до спорни решения и полярни мнения до самия край на 47-ото НС. На 27 юли 2022 г. парламентът се събра на редовно заседание, на което да бъде обсъден спорният въпрос с газовите доставки. В доклад, изготвен от временната парламентарна комисия за проверка на обстоятелствата, довели до спиране на руските доставки, се посочва, че най-голямата българска компания за разпределение на природен газ – „Булгаргаз“, е представяла манипулирана информация за преговорния процес с „Газпром“, по отношение на новия механизъм за разплащане. В заседанието се наблюдава проявление на традиционния реторичен жанр, диалогичният формат – дебат. Жанрът предполага конкретно определяне на предмета на спора, като целта е да се избегне участниците в комуникационното действие да подменят темата на обсъждания казус.

Лидерът на ДПС Мустафа Карадайъ се включва в дебата, като настоява Александър Николов, министър на енергетиката, както и Кирил Петков да се явят в пленарната зала. Изказването му е насочено към председателя на НС и управляващите. Карадайъ определя премиера, като „клетвопрестъпник“, такъв тип словесни находки, моментно задържат вниманието на зрителите, но в дългосрочен план впечатленията от остроумни фрази оказват негативно влияние върху избирателя. Той използва и така наречената „техника на прецедента“, като основна цел е да се сравни настоящата ситуация с постъпки на ДПС в отминали правителства. Той подчертава, че през годините ДПС са водили „зелена политика“, но не са били подкрепяни. Намерението на оратора е да се търси аналогия в двете ситуации. Аргументацията му в случая се дефинира като убеждаващо скланяне, това е убеждаващата комуникация, която е неизменно обвързана с внушението. Аргументацията на лидера претендира за валидност само пред специфичната аудитория – депутатите. Публиката в залата може да се съотнесе към една от категориите за възприемчивост, а именно смесена публика – всяка партия притежава разнородни мнения и нагласи, дори и коалиционните партньори. Карадайъ разграничава слушателите и насочва изказването си към тези, които имат най-голяма власт. В края на изказването си говорителят използва и особен тип диалог, адресиран към председателства-

ция Атанас Атанасов; в него Карадайъ използва реторичната фигура метабола, преповтаря онова, което вече е изказал.

В дебата се включва Десислава Атанасова от ПГ на ГЕРБ-СДС, думата ѝ е дадена веднага, тъй като тя има коментар, отнасящ се до начина на водене на заседанието. Критиката ѝ е насочена към Атанас Атанасов и Мартин Димитров (ДБ). Според нея председателят е трябвало да се намеси в изказването на Димитров, защото по думите ѝ твърденията му са „абсолютни неистини“. Изказването ѝ както критикува, така има цел да информира – припомня. Атанасова използва реторичната фигура характеристикъм, тя описва проблема с диверсификацията на газа. Характеризъмът препраща към събития, действия и отвежда аудиторията в друга реалност. Атанасова посочва, че правителствата на ГЕРБ са проектирали, финансирали и са започнали изграждането на газовата връзка с Гърция, и допълва, че отново те са направили възможно България да е съдружник с 20 на сто в LMG терминала за втечен газ в Александруполис. Тази реторична фигура характеристикъм, която детайлно описва ситуацията, засилва посланието на председателя на парламентарната група на ГЕРБ и създава аргументационно поле у адресатите.

Както вече беше споменато, причинно-следствената връзка за спрени газове доставки от Русия е именно инвазията в Украйна, която поражда множество разделителни линии между коалиционните партньори, но извежда наяве допирните точки (евроатлантическата ориентация) на опозицията с част от управляващите. Кристиан Вигенин от групата на БСП коментира темата за предоставяне на военна помощ за Украйна чрез изказване от трибуната на НС. В доказателствената част от неговото изказване той извежда както психологически, така и етнически и социално-битови фактори. От името на БСП Вигенин посочва, че два от внесените законопроекта няма да бъдат подкрепени от тяхната група. Той се аргументира, като посочва, че законопроектите са фокусирани само върху един от аспектите от войната, като по думите му те не засягат България пряко. Той обяснява, че са необходими конкретни действия и мерки по казуса, предложението му обаче е нереалистично и неизпълнимо, това свидетелства, че има опит за използване на „аргумент към тълпата“. Използва техниката, известна като „Разделяй и владей“, което може да се определи като клише, когато се използва в такава политическа ситуация. Въпреки подготовката и опита на Вигенин като политик, прави впечатление, че изказването му е основано на предварително написан текст от експерти, вероятно с цел по-добра разбираемост и поднасяне на информацията на ясен език. Посланията: „Не на войната, да на дипломатията“ и „За Украйна подкрепа да, но оръжия не“, показват противоречие в поведението на парламентарната група.

С изказване в дебата се включва зам.-председателят на ИТН Тошко Йорданов, коментарът му е по повод желанието на опозицията да се създаде

временна анкетна комисия, която да проучи обстоятелствата около спрените газови доставки от Русия. В изказването си Йорданов посочва, че ИТН и управляващата коалиция ще подкрепят предложението на ГЕРБ-СДС, въпреки че определят комисията като „безсмислена“. Йорданов заявява, че въпросите, с които ще се занимава органът, вече са изяснени по време на изслушването, проведено преди седмица. „Но тъй като явно трябва да се употребява политически от опозицията, ние, като широко скроени управляващи, ще им дадем тази възможност – да се упражняват един месец“, заявява Йорданов. Това изказване дава данни за дискурс, ориентиран към конфронтация с опозицията. Аудиторията е по-скоро враждебно настроена и излъчва несъгласие. Говорейки пред такава публика, Йорданов си служи с хумора по отношение на опозицията от ГЕРБ-СДС. Аргументацията на оратора се реализира по-скоро частично и невинаги е убедителна. Значима роля има авторитетът на оратора и уменията да провокира доверието на аудиторията. Поначало Тошко Йорданов е познат на аудиторията като сценарист на телевизионни шоу формати, а в парламента е народен представител. Йорданов използва „аргумент ад хоминем“ с цел да квалифицира опонентите, като подменя тезиса и влага негативни конотации.

Визитата на българския министър-председател в САЩ по покана ли е, или по привикване – този въпрос бе поставен от лидера на ПГ „Възраждане“ Костадин Костадинов, който чете декларация от парламентарната трибуна. Въпросът на председателя на ПГ „Възраждане“ е експанзивен и цели провокация. Въпреки че е необходимо декларацията да започне с обръщение до кого е адресирана тя – отделните членове на аудиторията, Костадинов не спазва основния принцип на дипломатическия етикет и протокол. Той е последователен по повод своите речи, тази не прави изключение. Наблюдава се един от базовите реторични канони – патос, който е проявен в декларацията на Костадинов под формата на заблуда и предубеждение: „Посещението всъщност е не с цел решаване на газовия въпрос, който очевидно няма как да бъде решен с доставки на втечен газ от САЩ“, коментира Костадинов. В изказването му липсват конкретни факти, които следва да са проявление на реторичния канон „логос“. Въпреки установения регламент, който подsigурява ефективност на работата и етичност в нея, Костадинов нарушава добрия тон, като определя вицепрезидента на САЩ Камала Харис, като „животно“. Костадинов използва образен език: „Ако вдигнем ветото над Македония и започнат преговорите за членство в ЕС, ще получим някакъв митичен, по-евтин газ“. Въпреки че идеята да се постигне образност и склоняване към тезата на оратора, реторичната фигура трябва да бъде подкрепена с релевантни аргументи, които липсват, проявява се спекулация в словото му. Друг похват, който Костадинов използва, е антитеза: „Това правителство вече не представлява никого освен себе си, дори не пред-

ставява и голямата част от своите избиратели, а само и единствено тези, които го поканиха във Вашингтон“. Същият фрагмент от словото му е доказателство и за така наречения „аргумент към верността“. Тезисът му се приема не заради дадена истинност, а заради дължима вярност към нещо, а именно, индиректната теза на лидера на „Възраждане“, че политиката на България в месеците на управление на Четворната коалиция е прокламирана от Вашингтон.

Въпреки че ПГ на ДБ са част от управляващата коалиция, на редовно заседание от 13 май 2022 г. Христо Иванов изчита декларация, в която основен акцент е войната в Украйна. Иванов изказва твърдението: „Управляващата коалиция е затънала в дребни свади, колебания и липса на ясно определени приоритети пред лицето на кризата, отключена от руското нахлуване в Украйна“ – в речевото послание колкото по-предвидима е дадената речева единица, с толкова по-малко значение се възприема тя. ДБ определят политиките си като евроатлантически; парламентарната група избра да подкрепя Украйна от началото на войната, в този смисъл предвидимата тема пречи на оратора да въздейства върху публиките. Невъзможно е чрез комуникативния акт Иванов да успее да промени нагласата на конкретни партии, които са заявили своята категорична (обратна) позиция по темата. Постигането на взаиморазбирателство между говорещия и слушащите изглежда невъзможно. Иванов си служи с подкрепящ материал, от който чете. Използва ентимема, като форма на доказателство. „Война срещу Украйна представлява логически завършек на дългогодишните опити на путиновия режим да ревизира международния ред и да наложи своята хегемония и модел на развитие в Източна Европа“ – предпоставка, от която следва и изводът му, който гласи, че е необходимо политиката на България съществено да се промени, що се отнася до националния интерес, но и да се премахнат формите на „уязвимост, проникване и влияние от страна на кремълския режим“, които да доведат до „системна политика по депутинизация“. Иванов прилага двустранна аргументация, като допълва горепосоченото с „аргумент към верността“: „Правителството прави значими усилия в тази посока, но по наше мнение те не представляват цялостен и последователен политически курс на управляващото мнозинство“. Въпреки че е известно, че мъртвите метафори, които са загубила своята образност и са шаблонизирани и те не са силно въздействащи и е необходимо оригинална ораторска изява, дори и в такъв тип консервативна ситуация, Иванов използва думи като: „конструктивен диалог“, „политическа отговорност“. Използването на такъв тип словесни находки, без действия, кара избирателите, които гледат заседанието, постепенно да губят доверие в авторитета.

Тема 2: Експулсираните седемдесет руски дипломати:

През 2022 г. беше взето решение България да отзове 70 дипломати и служители от посолството на Руската федерация в София; това се случва на фона на преговори за съставяне на кабинет в рамките на същия парламент след гласувания вот на недоверие и оттеглените депутати от управлението от лидера на ИТН Станислав Трифонов. Това решение доведе до активиране на функциите на няколко държавни институции, Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) и Министерството на външните работи на България (МВНР). Реакции последваха и от Елеонора Митрофанова, посланик на Руската федерация, която настоя да бъде оттеглена нотата за обявените за „персона нон грата“ служители на руските задгранични представителства. В тази връзка бе свикано и извънредно заседание на НС.

Христо Иванов коментира темата от трибуната на НС на редовно заседание от 1 юли 2022 г., изказването му е провокирано от Корнелия Нинова, която дава предложение парламентът в качеството си на орган, който е упълномощен да налага контрол върху изпълнителната власт, да приеме решение, с което министърът на външните работи да отмени нотата за експулсираните руски граждани. От изказването на Нинова става ясно, че групата на БСП настоява да се направи проверка на експулсираните граждани, която цели да докаже колко от тези хора действително са шпиони, за тези обаче, които данните сочат, че не са руски шпиони, да бъдат извадени от списъка. Основната теза на председателя на ПГ на ДБ е, че България не би следвало да отстъпва от вече взетото решение за експулсиране на дипломатите, защото по думите му това решение е „въпрос на национален интерес“. Иванов се насочва именно към тази теза по две основни причини. ДБ многократно се самоопределя като партия, която защитава евроатлантически позиции, настоящата му теза ги затвърждава, като по този начин предотвратява отлив на избирателите, до които ще достигне съдържанието. Защиатавайки своята теза, Иванов използва твърдения, които са лесно проверими посредством институционални документи и медийни публикации. „Руската федерация през дълги години възприема ескалиращата агресивна позиция“, заявява Иванов и посочва още: „Русия използва икономически и енергийни интереси, най-различни средства за влияние, хибридна война“. Именно тези негови твърдения са аргументите по същество, които подкрепят твърдението му. Обратното му становище по темата е изградено на база достоверни факти. Подкрепяйки ПП, Иванов демонстрира и спазване на етичните норми.

Отношение по повод предложението на вицепремиера в оставка Корнелия Нинова взима и председателят на ПГ на партия ИТН Тошко Йорданов. Основна теза в изказването му е, че за българската държава би било унижително, оттеглянето на нотата за изгонването на 70 руски дипломати.

„Ние сме в изключително шашава ситуация, да се чудим, какво да правим“, посочва Йорданов, като използва жаргонен израз. Той използва техниката „слушане с изясняване“, като пояснява подробности и допълва информацията по темата: „Това решение не е взето от МС. Това е еднолично решение и натиск, за да се стигне до тук“. В изказването му липсва убедителна аргументация, темата на диспута е изменена, когато Йорданов насочва словото си към личните качества на депутатите от ПГ на ПП, използвайки „аргумент ад хоминем“: „Андрей Гюров изразява позицията на ПП по „алангро начин“, без доказателства, отвратително, долно и гнусно“. Чрез това си изречение Йорданов отправя нападка не само към Гюров, но и към самия министър-председател, като употребява думата „алангро“, която не фигурира в българския правописен речник, в едно от заседанията на НС.

В блиц контрола се включва и Костадин Костадинов с коментар към предложението, направено от лидера на БСП. „Големият въпрос е има ли някой в този парламент, който да може да поеме отговорността за нормализация на отношенията не само с Русия, но и с Украйна“, пита Костадинов. Въпросът му е насочен към всички народни представители. Въпреки твърдите му проруски позиции обаче, Костадинов успява умело да достигне до аудиторията, тъй като дискурсът е изграден на база очакванията и нагласите на аудиторията, въпреки разнопосочните им мнения. Лидерът на „Възраждане“ прави многозначителни паузи и използва словесна метафора: „И за слепците е ясно, че в рамките на тази седмица руското посолство ще бъде затворено“, а основно намерение е да се подчертае тезата на оратора. Именно да се отличи отрицателната оценка, която Костадинов дава по повод решението за експулсираните дипломати. Метафората, която използва лидерът на „Възраждане“, е опит да обрисова резултатите от дейностите и процесите в политическата система в резултат на управлението на Четворната коалиция, като думите му носят негативна конотация.

В изказването на Андрей Гюров пък има няколко основни тези: първата е, че случилото се с нотата към Руското посолство не е прецедент, и втората: „българският национален интерес следва да бъде на първо място за страната“. Той използва така наречената проста аргументативна верига, тя се състои, както следва от един съществен аргумент, пример и следствие. За да защити своето твърдение, Гюров се позовава на официален международен документ (договор) – Виенската конвенция за дипломатическите отношения. „Ситуацията на липса на реципрочност по Виенската конвенция е от дълги години и никой от парламентарно представените сили не си е помръднал пръста да направи нещо, за да защити националния интерес.“ Позовавайки се на леснодостъпен и проверим източник, изказването на Гюров придобива убедителност. В документа ясно са регламентирани видовете и функциите на дипломатическите мисии – дипломатическата служ-

ба на България в Москва е със значително по-малък брой, в този смисъл е необходимо да се действа реципрочно. Гюров задава реторични въпроси на аудиторията и прави опит да се позове на други източници. По думите му от парламентарната трибуна е направено изказване, с което се твърди, че има доклади и списъци, на базата на които Външното министерство е експулсирало дипломатите. От изказването на Гюров не става ясно кои са тези доклади, за които говори; в този смисъл опитът за използване на друг аргумент не допринася за постигане на убеждаване.

По темата за експулсираните дипломати в заседанието от 1 юли 2022 г. се включва и Десислава Атанасов с процедурно предложение. Атанасова коментира предложението от страна на БСП да се състои изслушване на премиера в оставка Кирил Петков и на председателя на ДАНС – Пламен Тончев, относно изгонването от България на 70 руски дипломати и служители. От изказването става ясно, че ПГ на ГЕРБ-СДС ще подкрепят предложението на левицата. Атанасова отправя критика към „народното представителство“ и начина, по който то работи. „Свидетели сме за пореден път, че премиерът в оставка г-н Петков не спазва правилника за дейността на НС, не спазва Конституцията и не присъства в пленарната зала“, отбелязва Атанасова. Въпреки фактите, които тя отбелязва, тя влиза и в хипотеза – „Измислили са си някакво пътуване незнайно къде, за да не се явяват в НС, особено когато държавата е изправена в серия от кризи“. Атанасова влиза в директен диалог с председателя Мирослав Иванов, като използва емоционален призив: „Моля, да определите час, в който ще можем да зададем въпроси на Кирил Петков и Асен Василев“.

Лидерът на ДПС Мустафа Карадайъ избира да коментира темата за експулсираните дипломати не от парламентарната трибуна, а на брифинг в кулоарите. Решението може да се определи както като ПР ход, с оглед на това, че медиите обикновено излъчват тези трибуни, а онлайн изданията предават „на живо“ в социалните медии. Карадайъ е придружен от представители на ДПС, сред които е и заместник-председателят на ПГ, Йордан Цонев. Така се демонстрира, че има единомислие и вземане на решения, чрез допитване до членовете на ПГ. „ДПС категорично подкрепя изгонването на дипломати, занимаващи се с дейност, застрашаваща националната сигурност на България. Но считаме, че това трябва да се прави в рамките на международното и национално право“, е основната теза на Карадайъ. Той аргументира това решение на ДПС чрез „аргумент по същество“.

Кристиан Вигенин не коментира темата за експулсираните дипломати от парламентарната трибуна, но позициите му по повод Руската държава проличаха на редовно заседание от 13 април 2022 г. В изказване на заместник-председателя на ПГ на „БСП за България“ от парламентарната трибуна основна тема е войната на Русия в Украйна и последиците от нея. Вигенин

използва манипулативен подход при построяването на своята аргументация, навлиза и в хипотези: „В условията на реални заплахи за сигурността – не толкова военни, колкото свързани с риска за енергийните доставки, затруднения за редица сектори на икономиката, възможна продоволствена криза, засилен поток от бежанци и други, българското правителство предприема необходимите действия, за да запази както вътрешната стабилност, така и международния авторитет на страната“. В този сегмент от изказването Вигенин използва така наречения „аргумент на силата“, аудиторията, пред която говори, е смесена и с голям обхват. Вигенин цели да сближи полярните гледни точки на партиите, като ги обедини около идеите на БСП. Създаването на емоция, която е произтичаща от заплахата, е присъща за „аргумент на силата“. Вигенин прави опит за напомняне на ситуацията от предходното Народно събрание, но и демонстрира толерантност: „Цялата минала година се упражнявахме в партийни разпри и политически скандали. Но точно сега, в тези критични моменти, трябва да бъдем преди всичко българи и после партийци.“ Аргументът наречен „местен материал“ се използва с цел „стопяване на ледовете“ на участниците в комуникационното действие. В изказването си той засяга и теми от външната политика на България и институциите, в които тя е член, използва реторичната фигура метафора: „В условия на война политически формации създават напрежение, разпространяват лъжи, дълбаят разделителни линии“. Той завършва своето изказване с емоционален призив. Подходът, да завърши именно с това, е, че последните му думи подтикват аудиторията към действие, „необходим е разум, и спокойствие, за поведение, съобразено с отговорностите на момента“.

Тема 3: Гласуваното решение на Народното събрание (НС) за вдигане на наложеното вето за начало на преговорния процес за присъединяване на Република Северна Македония (РСМ) в Европейския съюз (ЕС):

Външната политика на България се оказва друга основна разделителна линия между коалиционните партньори в 47-ото НС. Политиките, отнасящи се до членството на РСМ в ЕС, доведоха да оспорвани дебати, а добрият тон в пленарната зала бе нарушен. Основна тема е предложението, което е направено от Френското председателство на Съвета на Европейския съюз. В средата на юни темата е обсъдена от Външната комисия, а ден по-късно на 24 юни 2022 г. парламентът прие решение, внесено от председателя на ПГ на „Демократична България“, с което кабинетът „Петков“ в оставка получи мандат за вдигане на вето на РСМ за начало на преговорния процес за членство в ЕС. В текста, изготвен от ПГ на ДБ, са разписани изискванията на България за вдигане на наложеното вето над РСМ; а основно сред тях е „гарантиране вписването на българите в конституцията на

РСМ там, където са споменати други народи, и на равна основа с тези народи“.

На редовно заседание от 22 юни 2022 г. Десислава Атанасова обявява в декларация, че от партията са готови с проект на решение, с който да бъде одобрена преговорната рамка с РСМ. По думите на Атанасова, така нареченото френско предложение е най-доброто, получавано до момента. Тя отправя критика към Кирил Петков, че не е изготвил българско предложение по казуса – „аргумент към верността“. Тя използва реторичната техника „разказване и анализиране на причина и следствие“, като посочва, че кабинетът на Бойко Борисов е започнал обсъждане на казуса още през 2017 г., като тези обсъждания са довели до стъпката за вземане на решения през 2022 г.

Вносителят на горепосоченото предложение прави изказване от парламентарната трибуна на редовно заседание от 24 юни 2022 г. „С решението България не вдига ветото си, а повдига силата на своето вето“, посочва Христо Иванов в изказване с аргумент „за“ предложението, използва реторичната фигура метафора с цел засилване на посланието. Той използва и аргумент „самият той каза“: „Ако не вярвате на експертите, чуйте какво казват в Скопие за него. Европейските институции стоят зад нас, те са гарант“ – основна цел в този манипулативен похват е тезата му да се приеме за абсолютна истина, тъй като позицията идва от дадени авторитетни лица. Иванов конкретизира, че предложението е одобрено от външния министър Теодора Генчовска и президента Румен Радев, но не посочва кои са експертите, за които говори, което се отразява и на доверието, което аудиторията следва да му гласува.

В дебата се включва и Мустафа Карадайъ. Изявлението му започва с обръщение към аудиторията по етикет и протокол. Встъпителните думи в изказаното му са манипулативни похвати, използва така наречената „техника на прецедента“, като препраща аудиторията към последователността на политиките, които партията следва: „Ние от ДПС, 32 години водим политика на „заедността“, не на противопоставянето“. В случая той използва антитеза, чрез изтъкване и подчертаване на противоположността на съществителните „разделение“ и „единение“. Карадайъ прави опит за изграждане на „аргумент от авторитета“, той цитира думи на Ахмет Доган, изречени от парламентарната трибуна през 1991 г. във връзка с членството на България в ЕС и НАТО. Карадайъ не пропуска да посочи и научната степен на Ахмет Доган – доктор – „аргумент на нравствеността“. Той отправя емоционален призив към аудиторията за „национално единство“ по темата за членство на РСМ в ЕС. Чрез реторичната фигура метабола, той засилва тезата си, поради натрупването на синоними.

По темата с реплика в дебата се включва и Тошко Йорданов, за да изрази обратната позиция на ПГ на ИТН срещу „френското предложение“, патосът в думите му е прекомерен. Той използва крайни и категорични епитети като: „народни представители ще бъдат национални предатели“, целта му е да дискредитира ГЕРБ-СДС, ПП, ДБ, ДПС. Той определя пленарното заседание като „позорно“. Изказването на Йорданов цели да окаже убеждаващо въздействие върху цялата аудитория, въпреки че поначало то е насочено към конкретен представител от ПГ на ДБ.

В дебата се включва лаконично и Андрей Гюров. Той влиза в задочен диалог с Тошко Йорданов от ИТН. Гюров използва устойчива метафора: „На масата е най-доброто решение, потвърдено от всички, включително македонската страна“.

„Всичко е ясно, да влезе убития“, така започва изказването на Кристиан Вигенин от БСП. С използването на хумор от парламентарната трибуна той оценява и критикува. Предвид консервативния подход при повечето от изказванията на представителите от левицата, остроумният тон може да привлече в по-голяма степен вниманието на аудиторията. Основната теза на Вигенин е, че „френското предложение“ е стъпка в добра посока. Той използва метафора, като заявява, че части от същото предложение пресичат „червената линия“, и посочва още, че „решението е взето през глава“. Изявлението му критикува българското правителство, в управлението на което участваха и от БСП; това дискредитира тях като политическа партия и решенията, които е взела да подкрепят политиките на ПГ на ПП: „Неумелият подход на българското правителство доведоха до блокаж, който постепенно се превърна в най-токсичния проблем“. Той си служи отново с реторичната фигура метафора, задава контравъпрос, в който се съдържа и хипербола, с цел засилване на силни чувства у аудиторията: „Каква сигурност даваме на хиляди български граждани?“. Вигенин използва „аргумент по същество“, за да изкаже защо ПГ на БСП няма да подкрепят предложението. Той посочва, че държавата се намира в политическа криза, по думите му няма правителство, няма и председател на НС, и не на последно място парламентът в последните дни е бил несъстоятелен да стартира пленарното заседание поради липса на кворум. Аргументацията му е основана изцяло на логически доказателства и факти, достъпни данни, с които са запознати дори и гражданите, от новините в медиите. Вигенин демонстрира спазване на етични норми и правила, което се дължи на опита му в политиката.

В същото заседание Костадин Костадинов прави изказване, като цитира френския президент Еманюел Макрон. По думите му се разбира, че цитатът е изваден от заглавие на статия – „Макрон: „Упражнихме много силен натиск срещу България“. Коментарът на Костадинов започва с манипулативен похват и аргумент „самият той каза“, съществува риск, посочен

ното твърдение да не е казано от цитираната личност. Използва фигура: „решението е плод на чужд компромис“, визирайки френското предложение и „ветото показваше мъжество и характер в българската политика“, посочвайки забраната към РСМ. Невербалното му поведение е агресивно – сключва вежди, и въпреки че гримасата му е мимолетна, тя издава емоционалното състояние на оратора. Депутатът построява двустранна аргументация, той завършва изказването си, използвайки отново манипулативен подход, познат като „аргумент на силата“: „Винаги, когато сме тръгвали да правим сделка с Македония, сме свършвали с национална катастрофа, абсолютно престъпно е да се говори, че това било най-добра сделка“.

Тема 4: Дебат по вот на недоверие:

В четвъртата тема на настоящата разработка се разглежда дебатът по вот на недоверие, внесен от ПГ на ГЕРБ-СДС на 15 юни 2022 г. До дебата се стига след обвинения, че кабинетът „Петков“ води нестабилна политика в сферата на икономиката и публичните финанси. По същество вотът на недоверие е парламентарна процедура, която се осъществява в пленарната зала на НС. Процедурата способства да се вземе радикално решение по искан вот на недоверие към министър-председателя и неговия кабинет. Респективно след дебатите в залата следва и гласуване, на което е необходимо 121 гласа „за“, за да бъде свалено управляващото мнозинство. Дебатите са тясно обвързани с легитимиране пред обществеността, това е и причината да бъдат излъчвани по обществената БНТ. 22 години след началото на демократичните промени в България, 47-ото НС взема решение, че това е първото правителство, свалено след гласуване на вот на недоверие в новата българска парламентарна история. С това решение се поставя въпросът за стабилността и ефективността на Четворната коалиция и за диалога в пленарната зала, за реторичната аргументация на депутатите и дебата по същество.

На 21 юни 2022 г. се провеждат дебатите по вот на недоверие към правителството на Кирил Петков, които продължиха близо шест часа. „Не очаквах този дебат да покаже на показ лекьосаните парапети на властта“; с тази метафора с негативна конотация Атанасова обобщава казаното в дебата. Тя си служи и с аргумент „самият той каза“, като цитира думи на регионалния министър Гроздан Караджов. В теорията този вид аргумент е манипулативен подход, тезата се приема за абсолютна истина, поради наличието на мнение от авторитет. Твърдението, че няма средства за поддръжката и ремонта на пътищата и пътните строители, е казано от политик, който е компетентен в областта. На база утвърдената му експертиза, аргументът е по-въздействащ върху аудиторията. Атанасова използва и ре-

торичната фигура енумерация, чрез преповтарянето и резюмирането на думите на Караджов. Тя се обръща към Петков и му задава реторичен въпрос, а тонът на гласа ѝ е възходящ, което създава кълтенето на експлозивни съгласни. „Затова ли, уважаеми почтени, за вас президентът на републиката е човек, който се е объркал, е човек, който е тотално разочарование на политиката според Божинката или Божанката“, Атанасова си използва хумор, насочен към независимия депутат Явор Божанков, напуснал ПГ на БСП. Хуморът в конкретната комуникационната ситуация не е особено подходящ поради наличието на агресивност.

По време на дебата изказване от парламентарната трибуна направи и Мустафа Карадайъ; той използва реторичното възклицание, като посочи, че председателстващият на НС Мирослав Иванов е имал желанието да изпълнява правилника, но „Уви, не ви се отдаде“, обръщайки гръб на аудиторията и с поклащане на глава към Иванов. Той използва словесна находка, като използва думата „клетвопрестъпник“, визирайки Кирил Петков; агресивният тон, изразяващ се в този епитет, не е съществен аргумент, който да носи стойност на дебата. Лидерът на ДПС също построява своята аргументация върху манипулативния похват „самият той каза“, като цитира Кирил Петков. Той измества темата на дебата, като в центъра на изказването му е казусът „Пеевски“: „Но да му напомним на този лъжец, че е подписвал документи, в които казва, че г-н Пеевски няма нищо общо – тогава ли лъже или сега“.

Андрей Гюров се включва в дебата с отговор към критиката, отправена му от Карадайъ, коментарът му е лаконичен. По-късно в същото заседание той се включва с ново изказване, като съвсем резонно започва с обръщение към отделните членове в залата, но и към гражданите, тъй като цел на Гюров е да влезе в полемиката на гражданската реторика, предвид факта, че дебатът се провежда в контекста на 2 протеста, „за“ и „против“ правителството на кабинета „Петков“. С цел по-голямо въздействие над аудиторията председателят на ПГ на ПП използва повтаряне на една дума два пъти – епифора: „Като се казва истината, трябва да се казва цялата истина“.

По време на шестчасовия дебат Тошко Йорданов влиза в директно взаимодействие. В аргументацията си той използва аргумент от личния опит, като дава отрицателен пример за съвместната си работа с Асен Василев и Кирил Петков. Цел на Йорданов е да въздейства на публиката, като я убеди да следва примера на ИТН, а именно да подкрепи вота на недоверие.

Христо Иванов от ДБ взема отношение по темата с изказване, като посочва, че ще подкрепи кабинета. Той коментира работата на коалицията по казуса с РСМ. Той използва и хипербола с цел да предизвика вниманието на аудиторията, като посочва, че политическият процес трябва да се нормализира, като допълва казаното с метафора, „възстановяването на нормал-

ния демократичен процес изисква някои базови неща, като например кръвообращение“. В заключение Иванов отправя емоционален призив.

Костадин Костадинов от „Възраждане“ изразява обратна позиция – против кабинета. Той използва няколко метафори и катахреза, с които изразява негативното си отношение по повод министрите и тяхната работа, епитетите и описанията му са крайно неподходящи. Те целят постигане на образност в словото: „правителството удари дъното, но днес под дъното се оказа, че има двойно дъно“ и „управляващите удариха по авторитета на българската държавност“. Той проследява поетапно публиката с поглед. Основна теза на Костадинов е, че е необходимо да се проведат предсрочни избори, защото по думите му държавата се намира в „неприятна въртележка“, която е превърнала страната в „аналог на помийна яма“, като използва аргумент към народа. Както бе споменато в текста, по време на дебата се провеждаше и протест „срещу“ кабинета, в този смисъл аргументът на Костадинов е с цел мобилизиране на тези публики, които гледат заседанието извън залата. Този похват не си служи с последователна логическа аргументация, възприема се добре от незапозната и необразована публика, която няма да постави под съмнение казаното.

Заключение

Прави се уточнението, че данните са въз основа на анализа на селектирани речи на конкретни парламентарни оратори, които са проучени в четири основни теми. Затова те имат условен характер с оглед контекста и използваната методика. Данните от анализирания съдържание сочат, че една от най-често употребяваните реторични фигури от депутатите с цел въздействие и убеждаване на аудиторията е „метафора“ с 13% (табл.1). С тази реторична фигура си служи най-често Костадин Костадинов, общо 6 пъти, последван от Кристиан Вигенин, който я използва 5 пъти, на трето място се нарежда Мустафа Карадайъ, с 4 употреби. Тошко Йорданов си служи с реторичното средство „метафора“ 3 пъти, последван от Христо Иванов и Десислава Атанасова, които го употребяват 2 пъти. Андрей Гюров използва метафора веднъж. Според данните на второ място с 11% се подрежда употребата на емоционален призив. Похватът е използван най-много от Вигенин – 4 пъти, последван от Мустафа Карадайъ – 3 пъти и Десислава Атанасова, която го употребява 2 пъти. Христо Иванов и Костадин Костадинов използват този похват веднъж. Описанието се нарежда на трето място, като най-използвано реторично средство с 6%. Средството е използвано най-много от Десислава Атанасова и Костадин Костадинов. Методът е използван веднъж от Тошко Йорданов и Мустафа Карадайъ. 4 на сто от най-използваните реторични средства от депутатите са: характеристикъм, аналогия, антитеза, ентимема, метабола, реторичен въпрос, реторичен въпрос/

комуникационно-фиктивен съвет, сравнение, хипербола. В изказванията на депутатите най-малко присъстват анадиплозис, афоризъм, вербални констатации, дубитация, енумерация, епифора, катахреза, контраст, патос, разказване, реторичното възклицание, техника на прецедентна, характеризъм, които се равняват на 2 на сто от използваните реторични средства.

Чрез реторичен анализ са анализирани изказвания, декларация, изявление и речи от парламентарната трибуна от девет пленарни заседания. Резултатите от анализа показват, че най-използваният аргумент при изказвания от трибуната на парламента в изследвания период (3 декември 2021 г. – 31 август 2022 г.) е аргументът по същество, той доминира във всички изследвани случаи. Същевременно се констатира минималната употреба на логически съждения, факти и доказателства. Депутатите са предпочели да използват аргумент „самият той каза“, дефиниран от специалисти по реторика, като манипулативен похват. Парламентарните оратори използват манипулативни похвати по отношение на четирите изследвани теми: Условията на военен конфликт в Украйна и спрените газови доставки от Русия, Експулсираните седемдесет руски дипломати, Гласуваното решение на НС за вдигане на наложеното вето за начало на преговорния процес за присъединяване на РСМ в ЕС, Гласуваният вот на недоверие.

Цитати и бележки

- [1] Квинтилиан. (1982). *Обучението на оратора*. София: Наука и изкуство, 147. [Kvintilian. (1982). *Obuchenieto na oratora*. Sofia: Nauka i izkustvo, 147.]
- [2] Мавродиева, И. (2013). *Реторика и пбблик рилейшънс*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 54. [Mavrodieva, I. (2013). *Retorika i pablik rileyshans*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 54.]
- [3] Конституция на Република България. Сайт на Народното събрание. <https://www.parliament.bg/bg/const>. последно посещение на 01.02.2024. [Konstitutsia na Republika Bulgaria. Sayt na Narodnoto sabranie. <https://www.parliament.bg/bg/const>. posledno poseshlenie na 01.02.2024.]
- [4] Мавродиева, И. (2012). *Политическата реторика в България: от митингите до Web 2.0 (1989 - 2012)*. София: Парадигма, 108. [Mavrodieva, I. (2012). *Politicheskata retorika v Bulgaria: ot mitingite do Web 2.0 (1989 - 2012)*. Sofia: Paradigma, 108.]
- [5] Генова, В. (2016). Съвременни проявления на темата за равнопоставеността на половете в парламентарната и медийната джендър реторика в България (април – май 2016 г.), *Реторика и комуникации*, бр. 25, ноември 2016, <https://rhetoric.bg/>. последно посещение на 01.03.2024. [Genova, V. (2016). *Savremenni proyavlenia na temata za ravnopostavenostta na polovete v parlamentarnata i mediynata dzhendar retorika v Bulgaria (april – may 2016 g.)*, *Retorika i komunikatsii*, br. 25, noemvri 2016, <https://rhetoric.bg/>. posledno poseshlenie na 01.03.2024.]
- [6] Ашикова, В. (2015). Реторическа аргументация в дебати по вот на недоверие в българската парламентарна практика. Теоретична рамка и инструментариум,

- Реторика и комуникации*, бр. 19, октомври 2015, <https://rhetoric.bg/>. последно посещение на 01.03.2024. [Ashikova, V. (2015). Retoricheska argumentatsia v debati po vot na nedoverie v balgarskata parlamentarna praktika. Teoretichna ramka i instrumentarium, *Реторика и комуникации*, br. 19, oktombri 2015, <https://rhetoric.bg/>. posledno poseshlenie na 01.03.2024.]
- [7] Мавродиева, И. (2004). *Европейската и атлантическата интеграция на България. Реторически аспекти*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 116–142. [Mavrodieva, I. (2004). Evropejskata i atlanticheskata integratsia na Bulgaria. Retoricheski aspekti. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 116–142.]
- [8] Брой изговорени думи по парламентарни групи. Източник: Фондация „Стража“. (2002). Анализ: Еволюция на парламентарната реч от 39-ото до 47-ото НС. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/>. Фондация „Стража“. (2002). Анализ: Еволюция на парламентарната реч от 39-ото до 47-ото НС. Сравняваме продължителност, общ брой изговорени думи и брой изговорени думи по парламентарни групи от 2001 година досега. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/>. последно посещение на 10.02.2024. [Fondatsia „Strazha“. (2002). Analiz: Evolyutsia na parlamentarnata rech ot 39-oto do 47-oto NS. Sravnyavame prodalzhitelnost, obsht broj izgovoreni dumi i broj izgovoreni dumi po parlamentarni grupi ot 2001 godina dosega. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/>. posledno poseshlenie na 10.02.2024.]

Библиография

- Ашикова, В. (2015). Реторическа аргументация в дебати по вот на недоверие в българската парламентарна практика. Теоретична рамка и инструментариум, *Реторика и комуникации*, бр. 19, октомври 2015, <https://rhetoric.bg/>. последно посещение на 01.03.2024. [Ashikova, V. (2015). Retoricheska argumentatsia v debati po vot na nedoverie v balgarskata parlamentarna praktika. Teoretichna ramka i instrumentarium, *Реторика и комуникации*, br. 19, oktombri 2015, <https://rhetoric.bg/>. posledno poseshlenie na 01.03.2024.]
- Генова, В. (2016). Съвременни проявления на темата за равнопоставеността на половете в парламентарната и медийната джендър реторика в България (април – май 2016 г.), *Реторика и комуникации*, бр. 25, ноември 2016, <https://rhetoric.bg/>. последно посещение на 01.0.2024. [Genova, V. (2016). Savremenni proyavlenia na temata za ravnopostavenostta na polovete v parlamentarnata i mediynata dzhendar retorika v Bulgaria (april – may 2016 g.), *Реторика и комуникации*, br. 25, noemvri 2016, <https://rhetoric.bg/>. posledno poseshlenie na 01.0.2024.]
- Квинтилиан. (1982). *Обучението на оратора*. София: Наука и изкуство. [Kvintilian. (1982). Obuchenieto na oratora. Sofia: Nauka i izkustvo.]
- Мавродиева, И. (2004). *Европейската и атлантическата интеграция на България. Реторически аспекти*. София: УИ „Св. Климент Охридски“. [Mavrodieva, I. (2004). Evropejskata i atlanticheskata integratsia na Bulgaria. Retoricheski aspekti. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.]

- Мавродиева, И. (2013). *Реторика и пбблик рилейшънс*. София: УИ „Св. Климент Охридски“. [Mavrodieva, I. (2013). *Retorika i pablik rileyshans*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.]
- Мавродиева, И. (2012). *Политическата реторика в България: от митингите до Web 2.0 (1989 - 2012)*. София: Парадигма. [Mavrodieva, I. (2012). *Politicheskata retorika v Bulgaria: ot mitingite do Web 2.0 (1989 - 2012)*. Sofia: Paradigma.]

Други източници

- Конституция на Република България. Сайт на Народното събрание. <https://www.parliament.bg/bg/const>. последно посещение на 01.02.2024. [Konstitutsia na Republika Bulgaria. Sayt na Narodното sabranie. <https://www.parliament.bg/bg/const>. posledno poseshtenie na 01.02.2024.]
- Фондация „Стража“. (2002). Анализ: Еволюция на парламентарната реч от 39-ото до 47-ото НС. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/>. последно посещение на 10.02.2024. [Fondatsia „Strazha“. (2002). Analiz: Evolyutsia na parlamentarnata rech ot 39-oto do 47-oto NS. *Sravnnyavame prodalzhitelnost, obsht broj izgovoreni dumi i broj izgovoreni dumi po parlamentarni grupi ot 2001-va godina dosega*. <https://www.strazha.bg/blog/analiz-evolyutsia-na-parlamentarnata-rech-ot-39-oto-do-47-oto-ns/>. posledno poseshtenie na 10.02.2024.]

Приложение

Таблица 1. Използване на реторични фигури и техники

Най-често използвани реторични фигури и техники	
анадиплозис	2%
афоризъм	2%
вербални констатаци	2%
дубитация	2%
енумерация	2%
епифора	2%
катахреза	2%
контраст	2%
патос	2%
разказване	2%
реторичното възклицание	2%
техника на прецедентна	2%
характеризъм	2%
аналогия	4%
антитеза	4%
ентимема	4%
метабола	4%
реторичен въпрос	4%
реторичен въпрос	4%
сравнение	4%
хипербола	4%

причина и следствие	6%
описание	6%
емоционален призив	11%
метафора	13%
Общо:	100%

София-Никол Николова е дипломиран бакалавър по специалността „Връзки с обществеността“ към Факултета по журналистика и масова комуникация в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Изучава магистратура по „Политически мениджмънт“ към Философския факултет на Софийския университет. Научните ѝ интереси са в областите политическа комуникация и съвременна реторика.

Ръкописът е изпратен на 20.02.024 г.

Рецензиране от двама независими рецензенти: от 25.02.2023 до 27.03.2024 г.

Приемане за публикуване: 29.03.2024 г.

Manuscript was submitted: 20.02.024.

Double Blind Peer Reviews: from 25.02.2023 till 27.03.2024.

Accepted: 29.03.2024.

Брой 59 на сп. „Реторика и комуникации“ (април 2024 г.) се издава с финансовата помощ на Фонд „Научни изследвания“, договор № КП-06-НП5/65 от 08 декември 2023 г.

Issue 59 of the Rhetoric and Communications Journal (April 2024) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP5/65 of December 08, 2023.